

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preciosa || Hiero-||theca || Dvodecim || Vnionibvs ||
Colo-||niensis Historiae || Exornata**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1634

Caput Secundum. Paucis formam & dimensionem &c. nouae & pretiosae
tumbae explicat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9564

A

Caput Secundum.

Paucis materiam formam & dimensionem &c. nouæ & precioſæ tumbæ explicat.

Non fuit tale opus in vniuerſis regnis. 3. Reg. 10.

PRæclara in ſacris paginis celebrantur opera ac monumenta, inter Typicæ legiſque non immeritò ab om̃ibus numeratur arca ex precioſiſſimo ligno quàm artiſticiſe elaborata, quod atteſtantibus ſcripturis diuinis theca & nec cariem ſentiebat, nec vllò corruppebatur tempore. Viſendum quoque, quod Patri ſuo ac fratribus excitauerat Simon opus, commendantur nobis Machabæorum libri his verbis:

Et adificauit Simon ſuper ſepulchrum Patris ſui & fratrum ſuorum adificium altum viſu, lapide polito retro & ante; & ſtatuit ſeptem pyramides, vnam contra vnam patri & matri, & quatuor fratribus, & his circumpoſuit columnas magnas, & ſuper columnas arma ad memoriã eternam; & iuxta arma naues ſculptas, quæ videntur ab omnibus nauigantibus mare, hoc eſt ſepulchrum, quod fecit in Modin vſque in hunc diem.

S. ENGEL-

C Attamen præclara hæc alioquin opera ſi in contentionem veniant cum S. Noſtri ENGELBERTI ſarcophago, ipſo multis nominibus ostendent ſe eſſe inferiora. Nam arca populi Iſraelitici ex ligno, Simonis monumentum ex lapide erant conſtructa: Noſtri verò Sancti ENGELBERTI ſarcophagus ex puriſſimo argento, quod & ligno & lapidi anteſtat, eſt fabricatus. Quin ipſa arca non à ſacerdotibus, ſed Leuitis ſine vlla difficultate in ſolemnioribus pompis circumferebatur, noſtra vero S. ENGELBERTI Hierothea, non à leuitis ſed ab octo Sacerdotibus (quos argentea, haud modicum fatigabat ſuccollantes) nuperrima in pompa ſuſtinebatur; nec minùs, quàm olim arca propitiatorij frequentantur S. ENGELBERTI exuiæ, quas argentea tenet hierothea concludas, vt ex libro tertio hiftoriæ S. ENGELBERTI plus quam eſt manifeſtum. ſed nunc magnum, breuiter vniuerſæ hierotheæ dimensionem ſubijciamus. Ea ad quatuor in longitudine pedes protenditur. Singula in longitudine latera quinque Episcoporum ornantur ſtatuis, quarum ſingulæ ad altitudinem $\frac{4}{5}$ vnius pedis aſſurgunt. Pes autem in duodecim diuiditur partes æquales, vt paulo poſt explicabo. Inter ipſas quinque Episcoporum ſtatuas Hierotheæ ad altitudinem $\frac{8}{24}$ vnius pedis, quatuor explicantur laminæ argenteæ, cæ dimenſio

B 2

qua-

quarum singulæ geminis distinguuntur figuris. Ex his quatuor inferiores, hierotheca basi cõtiguæ, oualis & cõuexæ figuræ, vitã representant **A** S. ENGELBERTI; Reliquæ quatuor superiores operculo proximæ eiusdẽ cuius interiores figuræ, sed inclinatę, nõ erectæ S. ENGELBERTI miracula seu res supra naturam gestas exhibent, prout 3 & 4. cap. explicabo. In latitudinis, quæ est vnus pedis & medijs, frontispicio exhibentur B. Petri Apostolorum Principis & B. Materni primi Colonienſium præſulis statua, quas inter, medium ponitur Christi Saluatoris simulachrum; auersam & vltimam latitudinis faciem ornat B. M. Virgo cum Magis Euangelicis munera $\theta\epsilon\omicron\rho\chi\alpha$ deferentibus. Basis est $\frac{1}{2}$. vnus pedis. **B** Arcus operculi $\frac{8}{12}$. vnus pedis. Ut autem de huius dimensione lectorem instruam. Pes Colonienſis, quo in assignanda tumbæ mensurã vſi sumus, in XII. æquales partes discernitur, quas vulgus *Zoll* vocat.

Huius pedis notitiam, quoniam his locis ferè nec alibi cognitus est, ad pedem Romanum antiquum, nobis à Villalpando Soc IESV tertio Tomo in Ezechielem, exhibitum pag. 502. & 503. ex Capitolino Congio Vespasianorum, reuocauit. Ex quo paratio vtriusque pedis ad hunc se modum habere deprehenditur. Antiquus Romanus pes in digitos omnino XVI. ceu pares portiones secatur. Horum digitorum quini, quaternis Colon. pedis partibus æquantur Vnde illud manifestò **C** consequitur; pedem Romanum vno digito, pedem Colonienſem excedere; siue XV. digitos Romani pedis commensurari toti seu XII. partibus Colon. pedis. Quo animaduerso, nõ erit difficile pedis Colonienſis mēſuras vel mihi, vel alijs ad notas mēſuras reuocare, quibus Romanus ille pes non fuerit ignotus, etiamſi Colonienſem ignorare contingat.

Colon.

Rom.

5.	<i>Zoll</i> . vel $\frac{1}{12}$. pedis-----	digiti 6. & grana duo prope.	
4.	<i>Zoll</i> . vel $\frac{1}{12}$. pedis-----	digiti 5.	
10.	<i>Zoll</i> vel $\frac{10}{12}$. pedis-----	digiti 12. grana 3, amplius.	D
8.	<i>Zoll</i> . vel $\frac{8}{12}$. pedis-----	digiti 10.	
18.	<i>Zoll</i> . vel $\frac{1}{12}$. pedis----	digiti 22. & med. digitus siue pes Rom.	
		vnus. & digiti. 6. cum dimid.	

Claudatur hierotheca gemino quasi operculo arcuato, ad cuius quatuor angulos quatuor excubant Euangelistæ. Denique fastigio duos inter genios venerabundè prouolutos, qui manibus Altenania ac Geldro-Nassouica insignia tenent, medius incumbit S. ENGELBERTVS quasi

A quasi humi afflictus parricidarum plagas excepturus? Quæ singula accuratius Cœlatoris exprimeret stylus, cui ea relinquimus, nos quæ Historicorum sunt, prosequemur.

Caput Tertium.

Ex sedecim tabulis circa hierothecam S. ENGELBERTI expressis priores octo explicat.

Primæ tabule inscriptio.

NASCITVR ANNO 1185.

B *Saluabo gregem meum & non erit vltra in rapinam &c. Et suscitabo super eas pastorem vnum, qui pascat eas. Isaia 23.*

HISTORIA.

A NNO Dominicæ incarnationis quinto supra millesimum centesimum octogelimum S. ENGELBERTVS Archiepiscopus Colonien- Natiuitas
sis S. R. I. Prorex princeps Elector & per Italiam Archicancellarius S. ENGLB.
Westphaliæ & Angariæ Dux, Ecclesiasticæ libertatis assertor &c. in lucem fuit editus matre Margaretha, Henrici Geldriensium Comitis &
C Seinardæ Brabantæ filia ac patre Engelberto montium & Altenæ Comite, qui inauspicatum per id temporis cum Arnsbergenfi Comite gerebat bellum. *Histor. S. Engelberti lib. 1 c. 2.*

Hoc quoque anno Greuerodense coætaneum S. ENGELBERTO B. M. Monasteriū in Greuerode Sā-
Virg. Monasterium fuit excitatum in meditullio terræ Montensis. *hif. cto coætaneum.*
S. Engelberti lib. 3. ad caput 54.

Secundæ Tabule inscriptio.

EPISCOPATVM MONASTERIENSEM RESPVIT
PROPTER IVENTVTEM.

D *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Heb. 5. 4.*

HISTORIA.

A NNO millesimo ducentesimo tertio, Hermanno è Cattimeloboco- Episcopatū
rum gente Monasteriensī in Westphalia Episcopo vita defuncto, Monaste-
S. ENGELBERTVS omnium postulatus ad infulam suffragijs; eo se oneriemsem re-
te & honore per atatem expediuit; quod duodeviginti annos natus se spuit.
tanto muneri imparem omnino asseueraret. *Historia Sancti Engelberti*
cap. 3. lib. 1.